

Zaļi domājošie devītie

Līga Gabrāne

Šodien 4. vidusskolas 9.a klasei izlaidums. Ķīmijas skolotāja Inguna Bērziņa uzskata, ka šī klase ir īpaša, jo tās audzēkņi vairāku gadu garumā bijuši skolas balsts vides aktivitātēs un konkursos. Pateicoties galvenokārt viņiem, skola šogad saņēma arī Vides izglītības fonda Zaļā aicinājuma balvu.

Artūrs bija pirmais

«Gribētos man viņus visus nosaukt par eko-lobiņiem. Tas nozīmē: tie, kas grib loģiski domāt par ekoloģiju, uz šo domu pamata pieņemt pareizus lēmumus un mācīties,» saka I. Bērziņa. Viņa atceras, ka sadarboja ar šīs klases skolēniem sākusies, kad viņi vēl mācījās 5. klasē. «Tas bija pirmais kopīgais labais starts. Pilsētā pirmo reizi notika vides izglītības spēļu konkurss, un viens no puišiem – Artūrs Kraulis – ar spēli *Celojums pa Latvijas piekrasti* ieguva 1. vietu pilsētā. Tās bija mūsu pirmās *ugunskrītības* vides spēles – reizē mācījās viņi un arī es,» atceras skolotāja.

Artūra mamma Ineta Kraule strādā Ventspils pilsētas Vides uzraudzības nodaļā. «Bieži vien runā par mediku, skolotāju dinastijām, bet par Artūru man gribas teikt, ka viņš pieder zaļaj domājošo dinastijai. Viņa mamma aktīvi darbojas vides aizsardzības jomā, un man ir prieks, ka bērns nav nolēmis *ai, tas viss nekur neder*, bet tieši otrādi – aktīvi iesaistījies šajās lietās,» atzīst skolotāja.

Artūrs bija pirmais, bet šogad gandrīz visi 9.a klases skolēni jau veidoja savas vides spēles. «Šī klase bija zaļi pieradināta, un gandrīz katrs klases skolēns kopā ar draugu, viens pats vai grupiņās veidoja vides spēles par tēmu *Dzērmais ūdens*.» Viena no spēlēm, ko veidoja Kristīna Ivanova un Līga Pāpade, vides spēļu konkursā ieguva 3. vietu valstī.

I. Bērziņa uzskata, ka ļoti labus pamatus klasei ielikusi pirmā audzinātāja Aiga Felš-Milberga. Starp citu, šī klase ir arī pirmā, kas mācījās pēc programmas *Soli pa solim*. «5. klasē mēs viņus jau tādus saņēmām – pasaki virzienā, un viņi ir gatavi iet un rakt. Skolēni bija pieradināti labi strādāt, meklēt un pēc atrastā veidot savus secinājumus. Tāpēc vienas vides pasākumos viņi bija tas stūrakmens vai *velkonis*, kas visu skolu virzīja uz priekšu,» stāsta ķīmijas skolotāja.

Pēta nokrišņus savā pagalmā

Šajā mācību gadā 9.a klases skolēni piedalījies virknē ar vides tēmām saistītu pasākumu. Piemēram, rudenī gatavojuši auduma somu un devušies uz *Zaļā punkta* skolu pasākumu Rīgā. «Piedāvājot pašu darinātu auduma somu, gribējām ro-

9.a viszālākais kods: (no kreisās) Edijs Jurševskis, Ketija Jurševska, Artūrs Kraulis, Karina Naumova, Kristians Šakalis, Anete Austere un Roberts Skutelis.

Ieskaits vēsturē

Kad viņi mācījās 5. klasē...

● Artūrs Kraulis ar spēli *Celojums pa Latvijas piekrasti* vides spēļu konkursā ieguva 1. vietu pilsētā un dalību republikas konkursā.

Kad viņi mācījās 8. klasē...

● 4 cilvēku komanda – Anete Austere, Tina Rudāja, Roberts Skutelis un Kristians Šakalis – ieguva 1. vietu Ventspils pilsētas vides olimpiādē *Ūdens manā krūzē*.

● Anete Austere, Edijs un Ketija Jurševski, Roberts Skutelis, Kristians Šakalis, Karina Naumova, Tina Rudāja un Artūrs Kraulis, Madara Mūrniece, Annija Horste skolas komandas sastāvā piedalījās pasākumā *Zaļā punkta* skolām Rīgā. Ieguva 1. vietu valstī un nopelnīja ekskursiju.

Kad viņi mācījās 9. klasē...

● 7 cilvēku komanda septembrī Rīgā piedalījās pasākumā *Zaļā punkta* skolām.

● Santas Penčukas un Ingas Kontantes kopdarbs pētījums par apkures ietekmi uz skābo lietu veidošanos tika atzinīgi novērtēts Ventspilī vides pētnieku konkursā *Skolēni eksperimentē*. Ar šo darbu meitenes pārstāvēja pilsētu skolēnu zinātniskajā konferencē Rīgā.

● Četrus meiteņu komanda, kurā no 9.a piedalījās Kristīna Ivanova un Līga Pāpade, vides spēļu konkursā ieguva 3. vietu valstī. Spēle *Atceries un iegaumē* par tēmu *Dzērmais ūdens*.

sināt cilvēkus neizmantojot celofāna maisiņus,» skaidro I. Bērziņa.

Devītajā klasē visi izstrādājuši arī pētnieciskos darbus. «Tika piedāvāti temati – ko varētu pētīt. Piemēram, par to, ka no privātmāju apkures var veidoties nokrišņu skābums. Skābie lieti Ventspilī gan neeksistē, taču, ja kurinām ar nekvalitatīvām akmeņogļēm, tuvākos kaimiņus mēs varam ietekmēt. Skolēniem ierosināju arī pārbaudīt, kāds pH līmenis (šķiduma vide) ir tiem šķidrumiem, ko mēs ikdienā lietojam,» stāsta skolotāja.

Divi labākie zinātniskie darbi tika izvirzīti vides pētnieku konkursam *Skolēni eksperimentē*. Žūrija ļoti augstu no prezentācijas, informācijas, noformējuma un nopietnības viedokļa novērtējusi Santas Penčukas un Ingas Kontantes pētījumu par apkures ietekmi uz skābo lietu veidošanos. «Meitenēm pašām bija pārsteigums, cik *skābi* bija tie nokrišņi, ko viņas savāca (viņu kaimiņi apkurināja māju ar akmeņogļēm). Vēlreiz pierādījās situācija, ka no

vides saudzēšanas viedokļa labāka ir centralizētā siltumapgāde. Gribas uzteikt arī divus no puišiem – Kristapu Rogu un Kristapu Vembri, kuriem bija nopietns pētījums par pH līmeni dzērēnos,» saka I. Bērziņa.

Aktīva dalība vides konkursos atstājusi labu iespaidu uz 9. klases beigu eksāmeni. Dabaszinību eksāmenā 50 % skolēnu saņēma 8 un 7 balles.

Domā savādāk

«Es tagad šķiroju atkritumus un vairāk rūpējos par dabu. Esmu to iedzinusi arī vecākiem, un viņi tagad savukārt bīsta mani, ja es kaut ko nedaru. Tagad ģimenē vairāk skatāmies arī uz pārtikas precēm, vai tur nav daudz ķīmisko vielu. Ir visādi atklājumi, piemēram, ka desā ir vairāk E vielu nekā gumijas konfektes,» Karina Naumova no 9.a stāsta par to, ka piedalīšanās konkursos u.c. aktivitātēs mainījušas viņas do-

māšanu. Arī citi klasesbiedri atzīst, ka viņu ģimenēs saplacinā plastmasas pudeles, šķiro atkritumus un saudzē vidi.

«Pirms konkursiem nesapratām, cik svarīgi ir, piemēram, šķirot atkritumus. Tagad zinu, cik daudz jauna dabai varu nodarīt un kas jā dara, lai būtu labāk,» piebilst Anete Austere. «Šie bērni ir mainījuši savu viedokli. Man prieks no viņiem dzirdēt jautājumus: *Kur mēs atkal brauksim, kur piedalīsimies? Vai neviena pasākuma nav?* Varētu teikt, ka viņi ir tādi zaļi saindēti. Viņi vairāk vai mazāk ir ieguvuši *redzīgus* acis.

Bieži vien vecākiem, daudz strādājot, neatliek laika domāšanai, fantazēšanai un sapņiem par to, kādā vidē mēs gribētu dzīvot. Tieši caur bērniem arī vecāki reizēm maina savu viedokli. Šie bērni paceļas augstāk par tā saucamo izdzīvošanas līmeni, mainot savu domāšanu un apziņu,» atzīst I. Bērziņa.

Skolotāja cer, ka pēc iestāšanās vidusskolā daļa no viņiem darbosies 4. vidusskolas *ekoskolas* padomē un pēc vidusskolas beigšanas savu turpmāko izglītību saistīs ar vides zinātni. I. Bērziņa atzīst, ka šogad viņa kā skolotāja ir ļoti gandarīta par to, ka divi viņas iepriekšējie audzēkņi kļūst par vides zinātni bakalauriem.

«Mans nākamais mērķis ir vidusskola, pēc tam jāskatās tālāk,» saka Anete. Taču Roberts Skutelis jau šobrīd zina, ka pēc skolas beigšanas vēlas Rīgā studēt vides zinātnes. Lielākā daļa no 9.a turpināšot mācīties 4. vidusskolā.

«Videi jau problēmu nav, tā problēmas nerada. Problēmas sākas, kad tajā ienāk cilvēks. Tāds, kurš kļuvis aklis un vienaldzīgs. Mana doma, kad strādāju ar skolēniem, ir – darīt visu, lai viņi kļūtu redzīgi, dzirdīgi un nebūtu vienaldzīgi,» atzīst skolotāja I. Bērziņa, kura gadu no gada 4. vidusskolā kādu *zaļi saindē*.

Raksta lasītājs

Neprotam atšķirt labo no ļaunā...

Jauniešu tikumiskās audzināšanas problēmas savā vēstulē apskata ventpilsniece Jelena Balunova-Kuleveca. Pārdomas, par kurām viņa raksta, viņai radās pēc piedalīšanās starptautiskajā konferencē *Baznica, ģimene un skola* (Ventas Balss par konferenci jau rakstīja).

Ar Pēterpili foto

«Tā iznāca, ka pēc konferences nejausi noskatījos televīzijas šovu, kurā meitenes gatavojas kļūt par modelēm. Ieraudzīju vienu fragmentu no šī šova, kurā kailas (ķermeni bija apzīmēti *body-art* stilā) meitenes vecumā no 15 līdz 20 gadiem pozēja fotogrāfam un dažas jūtas nedaudz samulsušas. Žūrija kritizēja meitenes par stingumu. Savukārt man gribējās pavaicāt šiem speciālistiem: ko mēs mācām saviem bērniem? To, lai viņi varētu ātri un brīvi izģērbties kaili miljonu ziņkārigo televīzijas skatītāju priekšā? Zinu, ka daudzi man nepiekrītis, jo mēs dzīvojam postmodernā sabiedrībā. Tomēr padomāsim, kurp mēs dodamies? Kā lai neatminas gadījumu par nedziedināmi slimo jauno sievieti, kura vēlējas atdot savu nieri citam cilvēkam. Viss ir lieliski, tikai kāpēc vajadzīga tāda izrāde? Cilvēki gatavi taisīt naudu it visur, izmantojot pat citu cilvēku likteņus, nepadomājot, ka kādam tas var būt sāpīgi.

Mūsu morālās neiejūtības dēļ venterāni spiesti slēpt zem žaketēm savus kara apbalvojumus. Ko jūt viņi, kas pārvarējuši šo smago ceļu? Dēļ mūsu neiecības un nemīlestības uz cilvēkiem Igaunijā demontēja pieminekli. Tādā gadījumā – ko mēs, pieaugušie, varam iemācīt saviem bērniem, ja reiz paši esam zaudējuši garīgās kristiešu vērtības?

Reiz gādājis braukt ekskursijā kopā ar pirmklasniekiem. Mani pārsteidza kāds fakts: daži bērni pārdeva pārtikas produktus, ko vecāki bija iedevuši viņiem līdzī. Iespējams, kāds saskatījis šajos bērnos uzņēmēju īpašības, bet man šķiet, ka neprotam vairst dārtības viens ar otru un par visu vēlamies saņemt atalgojumu. Vai ir jābrīnās par to, ka pēdējo piecu gadu laikā no Krievijas izvesti 62 tūkstoši bērnu orgānu tirdzniecībai (šokējošu filmu par šo faktu varēja noskatīties starptautiskajā konferencē *Baznica, ģimene un skola*).

Liela atbildība par bērnu audzināšanu jāuzņemas skolai un vecākiem. Diemžēl paši pieaugušie ne vienmēr var atrast pareizo risinājumu un kļūst par piemēru saviem ļolajumiem.»

Vēstuli publicēšanai sagatavoja Jelena Naruševiča